

Avskaffande av medborgarskapskrav för advokater m.fl.

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Avskaffande av medborgarskapskrav för advokater m.fl.

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om ändring i rättegångsbalken,
- b) lag om ändring i lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled,
- c) lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar och
- d) lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:92 Avskaffande av medborgarskapskrav för advokater m.fl.

Stockholm den 7 maj 2002

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Maud Ekendahl (m), Ann-Marie Fagerström (s), Jeppe Johnsson (m), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Anita Sidén (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson (fp), Göran Norlander (s) och Rolf Åsbjörnsson (kd).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen.

Den parlamentariskt sammansatta kommittén Kommittén om medborgarskapskrav (dir. 1999:4 och 2000:3) överlämnade i december 2000 betänkandet Medborgarskapskrav i svensk lagstiftning (SOU 2000:106).

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2001/319/IM).

Förslagen i propositionen bygger på betänkandet och remissbehandlingen av det.

I propositionen föreslås en ändring i rättegångsbalkens regler om vem som får antas som ledamot av Sveriges advokatsamfund. Ändringen innebär att det nuvarande kravet på svenskt medborgarskap eller medborgarskap i en annan stat inom Europeiska unionen (EU) eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) avskaffas.

Propositionen innehåller också förslag om att kravet på svenskt medborgarskap tas bort för ledamöter i flottningsstyrelser enligt lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled, allmänningsstyrelser enligt lagen (1952:166) om häradsallmänningar samt allmänningsstyrelser och ekonominämnder enligt lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2002. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Det svenska advokatväsendet regleras i 8 kap. rättegångsbalken. Advokat, i svensk mening, är endast den som är ledamot av Sveriges advokatsamfund. För att få antas som ledamot av Sveriges advokatsamfund krävs bl.a. att den sökande är svensk medborgare eller medborgare inom en annan stat inom EU eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detsamma skall enligt riksdagens beslut gälla medborgare i Schweiz (se bet. 2000/01:UU6, rskr. 2000/01:137, SFS 2001:57). Det har därefter gjorts en ändring i SFS 2001:57 (se bet. 2000/01:LU21, rskr. 2000/01:246, SFS 2001:364). Ändringen i rättegångsbalken rörande medborgare i Schweiz skulle träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Regeringen har nyligen bestämt det datumet till den 1 juni 2002 (se SFS 2002:144).

Kravet på svenskt medborgarskap för att antas som ledamot av advokatsamfundet har tidigare motiverats främst med den viktiga roll som advokater spelar inom det svenska rättsväsendet (prop. 1985/86:7 s. 25 och prop. 1992/93:64 s. 39). Ett krav på svenskt medborgarskap ansågs syfta till att tillgodose ett berättigat intresse av erforderliga kunskaper om svenska rättsförhållanden och insikter i det svenska samhället. Enligt regeringen kan det

dock ifrågasättas om ett sådant krav är lämpligt eller ens nödvändigt för att tillgodose ett sådant intresse.

Ett annat tidigare återoppat skäl mot att helt avskaffa medborgarskapskravet för advokater har varit upprätthållandet av den s.k. reciprocitetsprincipen (se prop. 1992/93:64 s. 39). Principen bygger, i nu aktuellt hänseende, på tanken att medborgarskapskravet inte bör tas bort i Sverige om vi inte har garantier för att svenska advokater inte möts av medborgarskapskrav i andra länder. Det är numera endast ett fåtal länder som har sådana krav, varför det inte heller framstår som motiverat att på denna grund behålla medborgarskapskravet.

Avslutningsvis kan också nämnas att advokatsamfundets styrelse i enskilda fall får medge undantag från medborgarskapskravet (8 kap. 2 § andra stycket rättegångsbalken). I modern tid har dispens sökts och medgetts endast i enstaka fall.

I svensk lagstiftning finns medborgarskapskrav uppställda, förutom för advokater, för bl.a. ledamöter av styrelser eller nämnder enligt lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled, lagen (1952:166) om häradsallmänningar och lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Kravet på svenskt medborgarskap har inte motiverats särskilt i lagen om flottning i allmän flottled.

Bakgrunden till kravet på svenskt medborgarskap i övriga här aktuella fall är att utlänningars förvärv av fast egendom och naturtillgångar i Sverige under lång tid har varit föremål för statlig begränsning och kontroll. Numera är dock utlänningar likställda med svenska medborgare när det gäller rätten att förvärva fast egendom.

Utskottet vill framhålla att målsättningen på sikt bör vara att utlänningar bosatta i Sverige i största möjliga utsträckning skall åtnjuta lika rättigheter som svenska medborgare. En utgångspunkt för integrationspolitiken är att alla som bor i Sverige skall ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det är därför enligt utskottets mening angeläget att olika hinder i yrkes- och samhällslivet för personer med utländsk bakgrund i möjligaste mån undanröjs.

Utskottet delar regeringens bedömning att det genom de övriga krav som är uppställda för inträde i advokatsamfundet finns en garanti för att endast personer med erforderlig erfarenhet och skicklighet antas som ledamöter av samfundet. Medborgarskapskravet för advokater kan alltså slopas. Även vad gäller övriga förslag i propositionen delar utskottet regeringens bedömning att medborgarskapskravet bör tas bort i respektive lag. Utskottet tillstyrker propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:92 har regeringen (Näringsdepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled,
3. lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar samt
4. lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

